

De Hollandsche Meesters in de Ermitage.

in het begin der XVIIe eeuw aan Hendrik Goltzius en in de volgende eeuw aan Crozat toe en kwam van daar naar St. Petersburg. Het was toen een drieluik met toeslaande vleugels, dragende op de buitenzijde het jaartal 1531. De binnenzijden der vleugels zijn nu met het middenstuk samengevoegd, de buitenzijden der luiken zijn afgezaagd en afzonderlijk ingelijst. Al de deelen zijn van paneel op doek overgebracht. De buitenzijden der luiken verbeelden een man en eene vrouw, dragers van wapenschilden, het middenpaneel en de binnenzijden verbeelden de *Genezing van den Blinde van Jericho*.

Het stuk is een van 's meesters laatste werken, hij blijft trouw aan zijn principie van vroeger jaren en laat in de afbeelding der mirakuleuse gebeurtenis een aanzienlijke rol over aan de bonte menigte der toeschouwers. Rechts en links vormen zij dichte groepen, die het wonder gadeslaan en bespreken. De nieuwsgierigheid, de ontroering, de twijfelzucht is in levendige trekken weergegeven, maar er is een toenadering op te merken tot de klassieke behandeling. Christus en de blinde staan heel in het midden en op den voorgrond der samenstelling, op hen vestigt zich de aandacht der omstanders en wordt ook de onze getrokken. Er is meer eenheid in de handeling, er is een merkelijke stap naar de moderne, naar de Academische opvatting gedaan.

Trouw is hij ook gebleven aan de gemoeidelijke opvatting in een deel der personages; het kind dat den blinde leidt en Christus' hulp vol vertrouwen en aandrang inroept, de meewarige Heiland en de klagende blinde, de mistrouwig blikkende apostel, de knaap op den grond zittende en wijzende naar de hoofdgroep, de moeder links zittende en kijkende naar het wonder, de bewogen figuren rechts zijn allen menschen op heeter levensdaad betrapt. Maar in hen zelve en in de overige personages is meer stijl gekomen; de hoofdgroep is deftig en statig; het figuur links met den rug naar ons gekeerd, is volkomen academisch gedrapeerd, er is een groote poging gedaan om het werkelijk leven in klassieke ordinantie te schikken. De krachtig opborrelende geest van den meester

spat nog langs alle kanten uit en er is nog leven en waarheid in overvloed, maar er is meer intoomend overleg, meer beredeneerde indeeling bijgekomen.

Buitengewoon groot is ook het aandeel toegekend aan het landschap: heel de achtergrond is er door ingenomen. Naar ouderwetschen trant zijn in het verre verschiet de bergen en rotsen blauwgroen; links verheffen zich grijsgetinte gebouwen met zachtroode daken; meer naar den voorgrond rijst een scherm van donkere boomgroepen op, waartegen het tafereel zich ontvouwt. De kleur is bont en hoog van toon met wispelturige weerschijnen. Christus draagt een donkerblauw kleed, de blinde een donker bruingeel met lichtende weerschijnen, de kleine jongen, die hem leidt, een lichtblauw met witte tinten. Rechts ziet men vele roode draperijen, sommige met witte of gele weerspiegelingen. Links draagt de man op den rug gezien een witten mantel met blauwe weerschijnen, een andere is gehuld in een volroode draperij, de zittende vrouw draagt een wit overkleed met safraanachtige tinten, weer andere zijn in gele, rozige, donker- of lichtblauwe kleedij. Het is een heele uitstalling van hooge kleurenpraal, nog al zwaar en vast gelegd; de penseeling heeft niet meer de fijnheid van de vroegere school, ook niet de porseleinachtigheid van sommige later komenden, er ligt iets stevigs en breedts in. Maar leven en beweging en waarheid heerschen in alle deelen en onderdeelen. Een nieuwe kunst heeft zich baan gebroken, die de ingetogenheid zoowel als de houderigheid van het middeleeuwsche heeft afgelegd, die volop menschelijk is geworden en die uit de natuur en de waarheid hare levensappen zal putten, de kunst der vaderlandsche renaissance, wier loopbaan een tijd lang nog zal gestremd worden door vreemde invloeden, maar die geroepen is om in de volgende eeuw den roem onzer schilderschool voor goed te vestigen.